

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN MATURALNY
Z GEOGRAFII**

POZIOM ROZSZERZONY

13 MAJA 2020

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 23 strony (zadania 1–36) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora prostego.
7. Barwną mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Godzina rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
150 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 60**

Zadania od 1. do 5. wykonaj na podstawie barwnej mapy szczegółowej fragmentu Beskidu Śląskiego oraz własnej wiedzy.

Zadanie 1. (2 pkt)

Na zdjęciu przedstawiono odsłonięcie skały wchodzącej w skład fliszu karpackiego, z którego jest zbudowany obszar przedstawiony na mapie w rezerwacie przyrody Czantoria. Zdjęcie wykonał turysta wchodzący na szczyt Wielka Czantoria (B5) z Ustronia szlakiem turystycznym, który prowadzi przez obszar rezerwatu przyrody Czantoria (A4/5; B4/5).

a) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Na zdjęciu przedstawiono

- A.** gnejs. **B.** bazalt. **C.** wapień. **D.** piaskowiec.

b) Oblicz i podaj wysokość względną między szczytem Wielka Czantoria a punktem, w którym pieszy szlak turystyczny przecina granicę rezerwatu przyrody od strony Ustronia.

.....

Zadanie 2. (2 pkt)

Powierzchnia rezerwatu przyrody Czantoria w terenie wynosi 97,7 ha.

Oblicz powierzchnię rezerwatu Czantoria na barwnej mapie szczegółowej. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

..... cm²

Zadanie 3. (2 pkt)

Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego Wielka Czantoria (B5) jest lepszym punktem widokowym niż Liptowski Groń (C1).

1.
.....
2.
.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Ujście potoku Snowaniec do Brennicy znajduje się w polu D1.

Podaj cztery cechy potoku Snowaniec lub jego doliny.

1.
.....
2.
.....
3.
.....
4.
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1a)	1b)	2.	3.	4.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt					

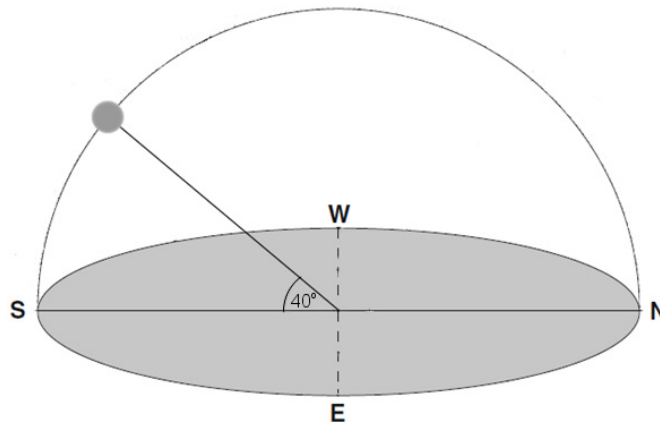
Zadanie 5. (2 pkt)

Uzasadnij dwoma argumentami związek między środowiskiem przyrodniczym a działalnością gospodarczą człowieka na obszarze przedstawionym na mapie w polach C4/5.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono górowanie Słońca na wysokości 40° nad horyzontem wybranego miejsca na Ziemi w dniu 22 grudnia.

Oblicz szerokość geograficzną miejsca, w którym przeprowadzono obserwację wysokości górowania Słońca w dniu 22 grudnia. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Szerokość geograficzna:

Zadanie 7. (1 pkt)

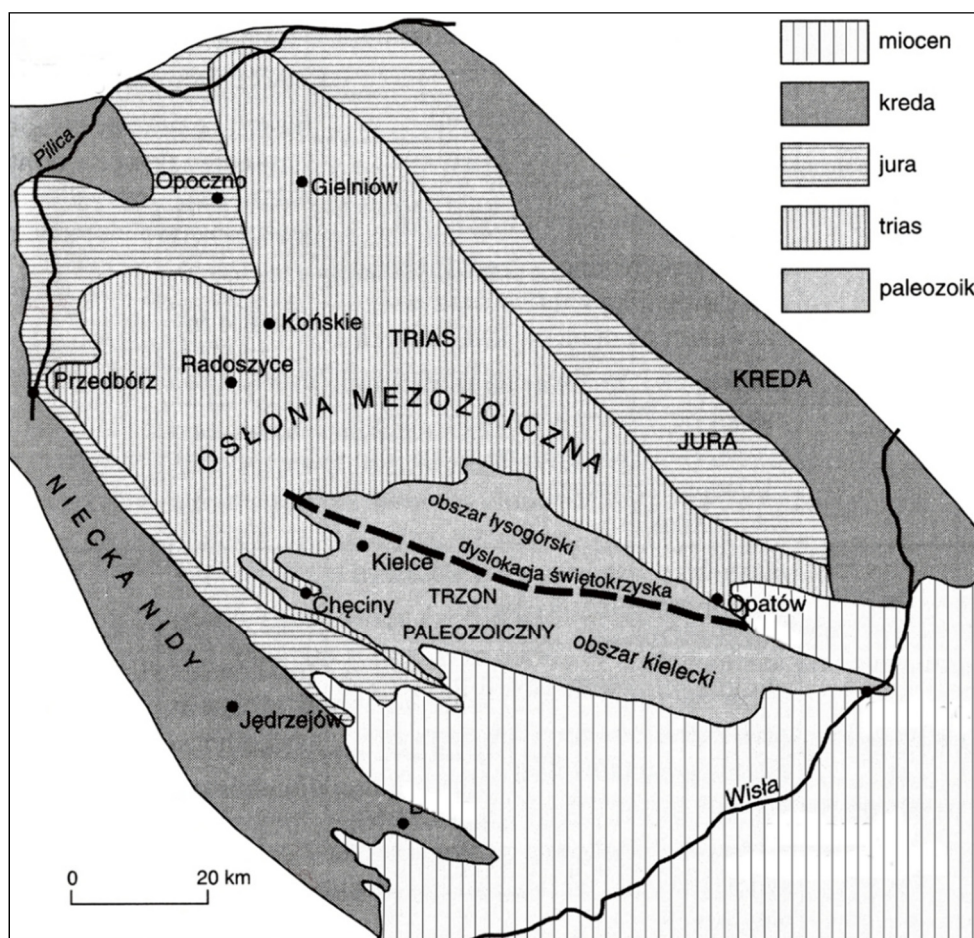
Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B oraz jedną z odpowiedzi 1–4.

Zaćmienie Słońca występuje tylko wtedy, gdy

A	Ziemia, Księżyc i Słońce są w jednej linii,	a naturalny satelita Ziemi jest w	1	pełni.
			2	nowiu.
B	Ziemia i Księżyc są najbliżej Słońca,		3	pierwszej kwadrze.
			4	ostatniej kwadrze.

Zadanie 8. (2 pkt)

Na mapie geologicznej przedstawiono wiek skał budujących Góry Świętokrzyskie i ich otoczenie.

Na podstawie: W. Mizerski, *Geologia Polski dla geografów*, Warszawa 2002.

Uzupełnij poniższe zdania. Wpisz w wyznaczonych miejscach jedno z określeń podanych w nawiasach tak, aby zdania prawidłowo opisywały zjawiska przedstawione na mapie geologicznej.

- Łysogóry są zbudowane ze skał, których wiek wynosi (więcej niż 250 mln lat / mniej niż 150 mln lat)
- Skały, na których jest położony Jędrzejów, są (młodsze / starsze) niż skały, na których są położone Radoszyce.
- W kamieniołomie wapieni w bliskim sąsiedztwie Opoczna znajdują się skamieniałości (amoniów / trylobitów)
- Zapadlisko przedkarpackie wypełniają osady z ery (mezozoicznej / kenozoicznej)

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.	6.	7.	8.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 9. (3 pkt)

Na zdjęciu przedstawiono wybraną dolinę w polskiej części Tatr Wysokich. Lustro wody w jeziorze znajduje się na wysokości 1385 m n.p.m.

Na podstawie: www.taternikblog.pl

- a) Podaj główny czynnik rzeźbotwórczy, który nadał obecny kształt dolinie przedstawionej na zdjęciu, oraz dwie cechy krajobrazu doliny, które o tym świadczą.

Czynnik rzeźbotwórczy:

Cechy krajobrazu:

1.
.....
2.
.....

- b) Wymień w kolejności od najniższego do najwyższego nazwy pięter roślinności występujących między jeziorem przedstawionym na fotografii a najwyższym szczytem polskiej części Tatr Wysokich.

piętro najniższe

piętro najwyższe

--	--	--	--

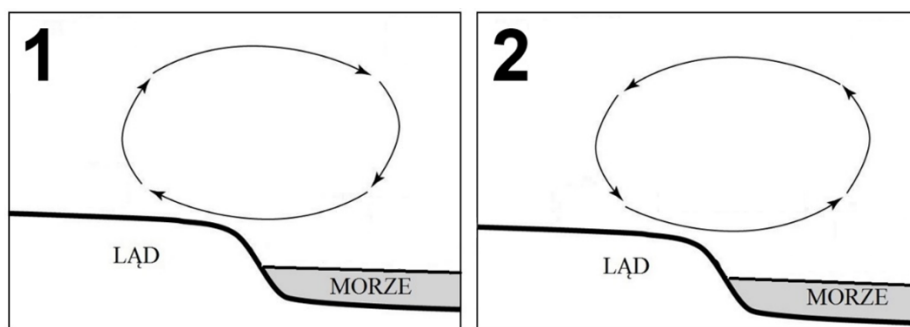
Zadanie 10. (1 pkt)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące form rzeźby są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Kar i pradolina są przykładami erozyjnych form rzeźby.	P	F
2.	Mierzeja i sandr powstają na skutek działania tego samego czynnika rzeźbotwórczego.	P	F
3.	Korazja jest procesem, który powoduje powstanie barchanu.	P	F

Zadanie 11. (1 pkt)

Na rysunkach przedstawiono schemat powstawania bryzy dziennej i bryzy nocnej.

Podaj numer rysunku przedstawiającego schemat powstawania bryzy dziennej oraz wymień dwie cechy tego wiatru.

Numer rysunku

Cechy bryzy dziennej:

1.
2.

Zadanie 12. (1 pkt)

W Australii, w strefie klimatów zwrotnikowych, występują jedne z najniższych rocznych sum opadów atmosferycznych na Ziemi.

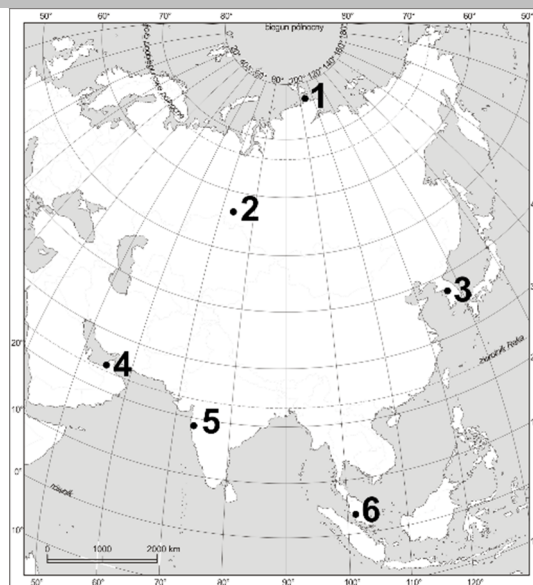
Podaj przyczynę związaną z ogólną cyrkulacją powietrza w strefie międzyzwrotnikowej, która nie sprzyja powstawaniu chmur i opadów atmosferycznych w tym regionie.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9a)	9b)	10.	11.	12.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

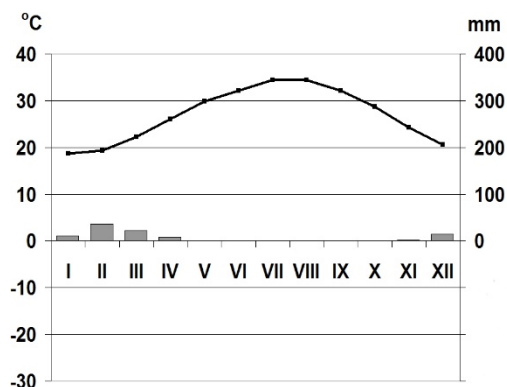
Zadanie 13. (2 pkt)

Poniższe klimatogramy wykonano dla czterech spośród sześciu stacji meteorologicznych zaznaczonych na mapie. Każda z tych czterech stacji znajduje się na wysokości poniżej 100 m n.p.m.

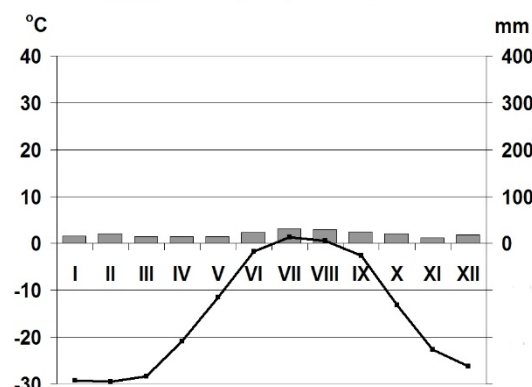
Przyporządkuj klimatogramy do stacji meteorologicznych, dla których je wykonano. Wpisz pod każdym klimatogramem numer odpowiedniej stacji meteorologicznej.

A

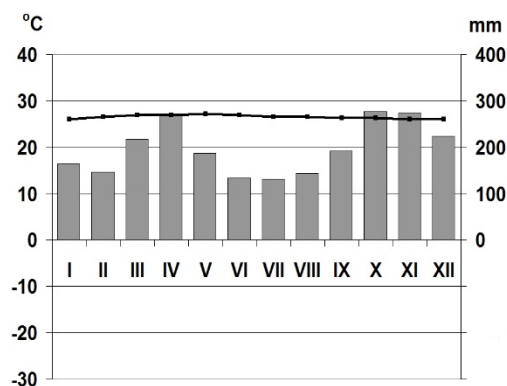
nr stacji meteorologicznej

B

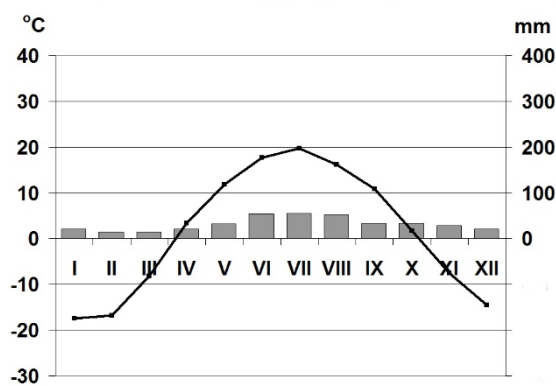
nr stacji meteorologicznej

C

nr stacji meteorologicznej

D

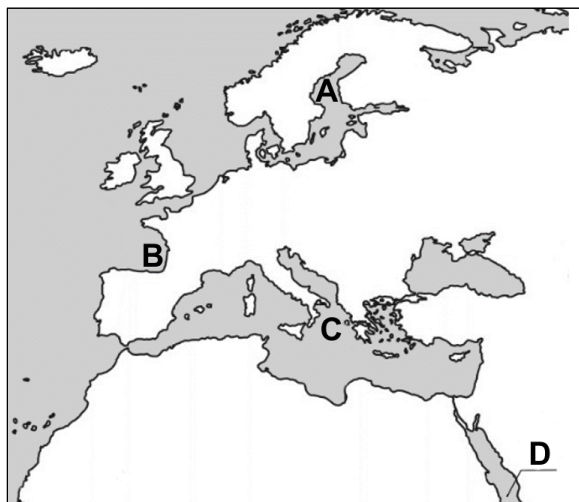
nr stacji meteorologicznej

— temperatura powietrza ■ opady atmosferyczne

Na podstawie: www.klimadiagramme.de

Zadanie 14. (2 pkt)

Na mapie literami A–D zaznaczono cztery akweny.

a) Uporządkuj zaznaczone na mapie akweny według malejącego zasolenia. Wpisz w odpowiednie komórki schematu nazwy akwenów oznaczonych na mapie literami A–D, wybrane spośród podanych poniżej.

Morze Czerwone Morze Jońskie Kattegat Zatoka Botnicka Zatoka Biskajska

największe zasolenie

najmniejsze zasolenie

--	--	--	--

b) Podaj dwie przyczyny niewielkiego zasolenia wód Arktyki.

-
-

Zadanie 15. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego na obszarze Polski znacząco zmniejszyła się powierzchnia łąk, a sosna stała się drzewem dominującym w strukturze gatunkowej lasów.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14a)	14b)	15.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 16. (2 pkt)

Na mapie oznaczono numerami 1–5 zasięg wybranych regionów fizycznogeograficznych Polski.

1. Pojezierze Mazurskie
2. Pojezierze Lubuskie
3. Nizina Śląska
4. Niecka Nidziańska
5. Beskidy Lesiste

Na podstawie: J. Kondracki, *Geografia fizyczna Polski*, Warszawa 2002.

a) Uzupełnij tabelę. Wpisz obok każdego opisu regionu numer, którym ten region oznaczono na mapie.

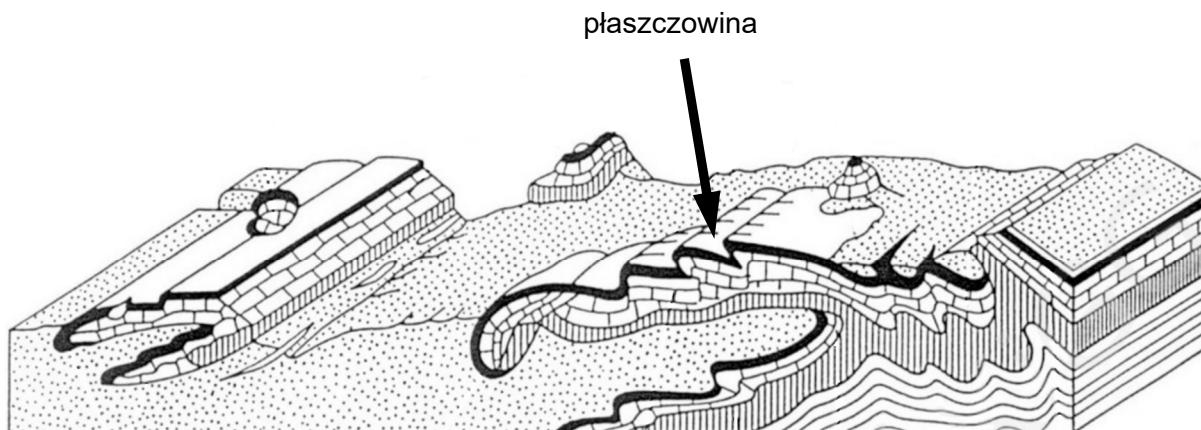
Opis regionu	Położenie regionu (numer na mapie)
W podłożu znajdują się największe w Polsce eksploatowane złoża gipsów i anhydrytów, które powstały w neogenie.	
W budowie geologicznej można wyróżnić elementy charakterystyczne dla platformy wschodnioeuropejskiej.	
W budowie geologicznej dominują struktury płaszczowinowe.	

b) Zaznacz dwie cechy środowiska geograficznego obszaru oznaczonego numerem 5 na mapie.

- A. Na tym obszarze znajdują się dwa parki narodowe.
- B. Dla tego obszaru są charakterystyczne formy krasu podziemnego.
- C. W dolinie największej rzeki regionu wybudowano zbiorniki retencyjne.
- D. Cechą charakterystyczną szaty roślinnej są formacje trawiaste – połoniny.
- E. Główne cechy współczesnej rzeźby terenu powstały w efekcie zlodowaceń plejstocénskich.

Zadanie 17. (1 pkt)

Na blokdiagramie wskazano wybraną płaszczowinę.

Na podstawie: www.kaskgg.agh.edu.pl

Wyjaśnij, w jaki sposób powstała wskazana płaszczowina. Uwzględnij proces charakterystyczny dla deformacji ciągłych i proces charakterystyczny dla deformacji nieciągłych.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę. Obok każdego opisu wpisz nazwę odpowiedniej gleby.

Opis gleby	Nazwa gleby
Żyzna gleba, w której profilu występują warstwy, powstała z nanosów rzek.	
Gleba z bardzo wyraźnym poziomem wymywania i wmywania, powstała w klimacie umiarkowanym chłodnym.	
Bardzo żyzna gleba wytworzona na lessach pod roślinnością stepową w klimacie umiarkowanym ciepłym kontynentalnym.	
Gleba powstała w klimacie śródziemnomorskim na skałach węglanowych, takich jak wapienie, margle, dolomity.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16a)	16b)	17.	18.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 19. (2 pkt)

Ustrój rzeki jest związany m.in. z warunkami klimatycznymi obszaru, przez który płynie rzeka.

Przedstaw związek między cechami klimatu typowego dla wilgotnego lasu równikowego oraz sawanny w Afryce a ustrojem rzek na obszarach występowania tych formacji roślinnych.

Cechy klimatu a ustrój rzek w wilgotnym lesie równikowym:

.....

.....

.....

.....

.....

Cechy klimatu a ustrój rzek na sawannie:

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono strukturę pochodzenia imigrantów przebywających w 2017 r. w wybranych krajach.

Uzupełnij tabelę. W każdym wierszu wpisz nazwę państwa, dla którego przedstawiono główne kierunki imigracji. Nazwy państw wybierz z podanych poniżej.

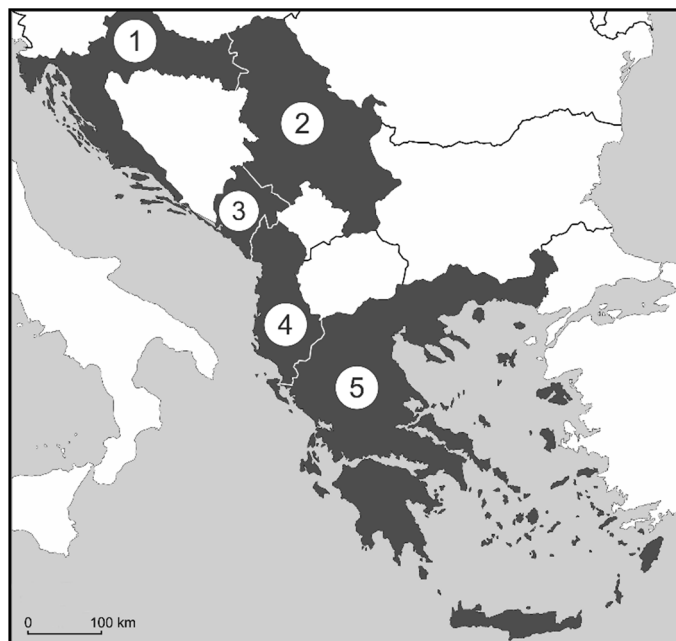
Francja Japonia Kuwejt Niemcy Stany Zjednoczone

Kraje emigracyjne	Kraj imigracyjny
Indie 37%, Egipt 13%, Bangladesz 12%, inne 38%	
Algieria 18%, Maroko 12%, Portugalia 9%, inne 61%	
Polska 16%, Turcja 14%, Rosja 9%, inne 61%	

Na podstawie: www.pewglobal.org

Zadanie 21. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono położenie wybranych państw europejskich oznaczonych numerami 1–5.

W latach 2009–2017 przyjęto do NATO trzy państwa położone na Półwyspie Bałkańskim, różniące się strukturą religijną ludności.

Uzupełnij tabelę. Wpisz w każdym wierszu nazwę państwa przyjętego do NATO w latach 2009–2017 oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

Nazwa państwa	Katolicy (%)	Prawosławni (%)	Muzułmanie (%)	Oznaczenie na mapie
	3	72	19	
	10	7	57	
	86	4	1	

Na podstawie: www.cia.gov

Zadanie 22. (1 pkt)

Niektóre miasta, oprócz pełnionej funkcji usługowej, w XXI wieku uzyskały nowe funkcje.

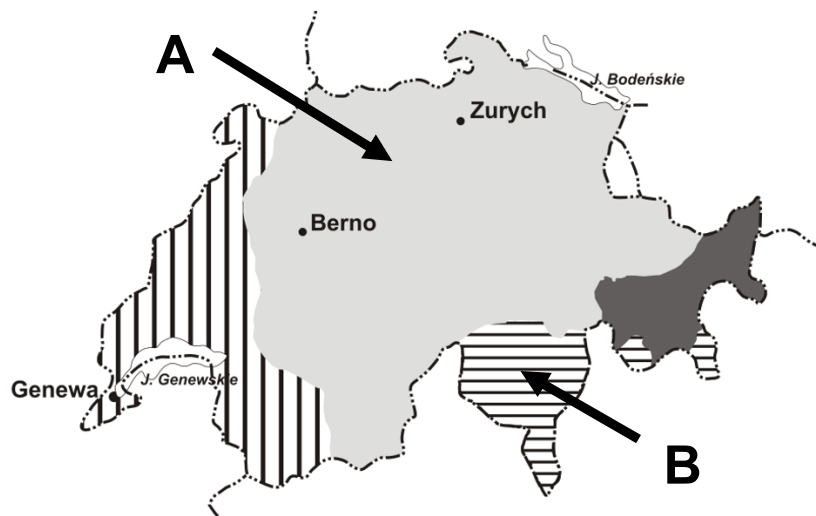
Przedstaw nową funkcję miast Prisztina i Dżuba, nadaną im w XXI wieku.

.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.	21.	22.
	Maks. liczba pkt	2	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 23. (1 pkt)

Na mapie Szwajcarii przedstawiono obszary różniące się strukturą językową ludności.

Na podstawie: A. Maryański, *Narodowości świata*, Warszawa 1998.

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Każdy z czterech języków urzędowych Szwajcarii należy do rodziny języków indoeuropejskich.	P	F
2.	Na obszarze oznaczonym literą A językiem urzędowym stosowanym przez większość ludności jest jeden z języków romańskich.	P	F
3.	Język francuski jest językiem urzędowym stosowanym przez większość ludności obszaru oznaczonego literą B.	P	F

Zadanie 24. (2 pkt)

Która z dwóch krain geograficznych – Nizina Turańska czy Pampa – ma korzystniejsze warunki dla rolnictwa? Uzasadnij odpowiedź dwoma argumentami.

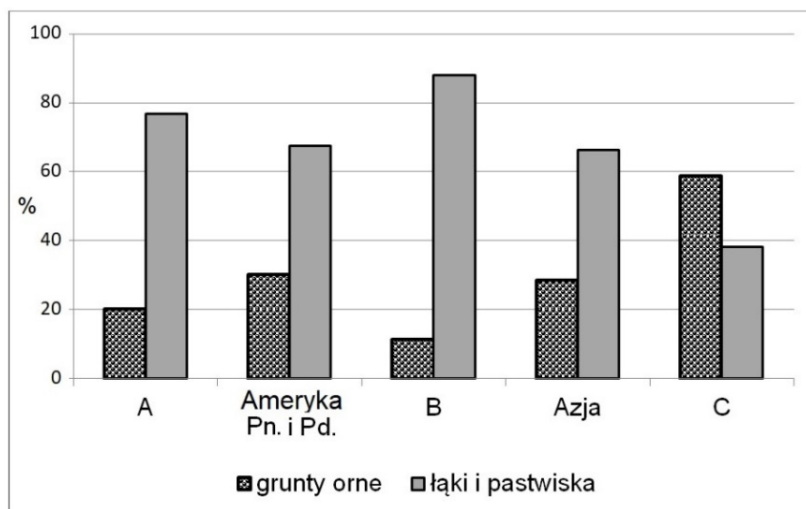
Korzystniejsze warunki ma

Uzasadnienie:

-
.....
.....
-
.....
.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono udział (w %) gruntów ornych oraz łąk i pastwisk w użytkach rolnych zamieszkanym kontynentów. Trzy kontynenty oznaczono literami A, B, C.

Na podstawie: *Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2015*, Warszawa 2015.

a) Wpisz nazwy kontynentów oznaczonych na wykresie literami A, B, C.

A.

B.

C.

b) Uzasadnij dwoma argumentami odnoszącymi się do cech środowiska przyrodniczego Azji, z czego wynika duży – w porównaniu z gruntami ornymi – udział łąk i pastwisk w strukturze użytków rolnych na tym kontynencie.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.	25a)	25b)
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 26. (2 pkt)

Przedstaw dwa podobieństwa i dwie różnice między ekstensywnym rolnictwem występującym w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie a intensywnym rolnictwem Francji i Wielkiej Brytanii.

Podobieństwa:

1.
.....
2.
.....

Różnice:

1.
.....
2.
.....

Zadanie 27. (2 pkt)

W tabeli podano kraje – głównych producentów wybranych roślin uprawnych w 2014 r. na świecie.

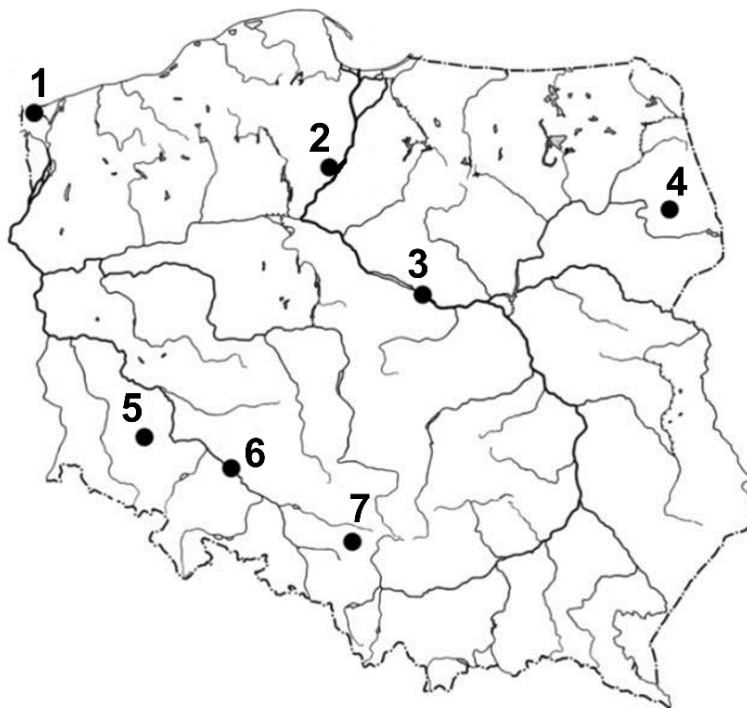
Przyporządkuj krajom właściwe rośliny, wybrane z podanych poniżej.

buraki cukrowe herbata kawa kukurydza ryż żyto

Główni producenci	Roślina uprawna
Stany Zjednoczone, Chiny, Brazylia	
Chiny, Indie, Kenia	
Francja, Rosja, Niemcy	
Brazylia, Kolumbia, Indonezja	

Zadanie 28. (2 pkt)

Wśród miast oznaczonych na mapie numerami od 1. do 7. znajdują się miasta wymienione w tabeli.

Na podstawie: *Geograficzny atlas Polski*, Warszawa 2013.

Uzupełnij tabelę. Wpisz we właściwym miejscu nazwę miasta albo numer wskazujący położenie miasta na mapie oraz literę, którą oznaczono obiekt gospodarczy charakterystyczny dla danego miasta.

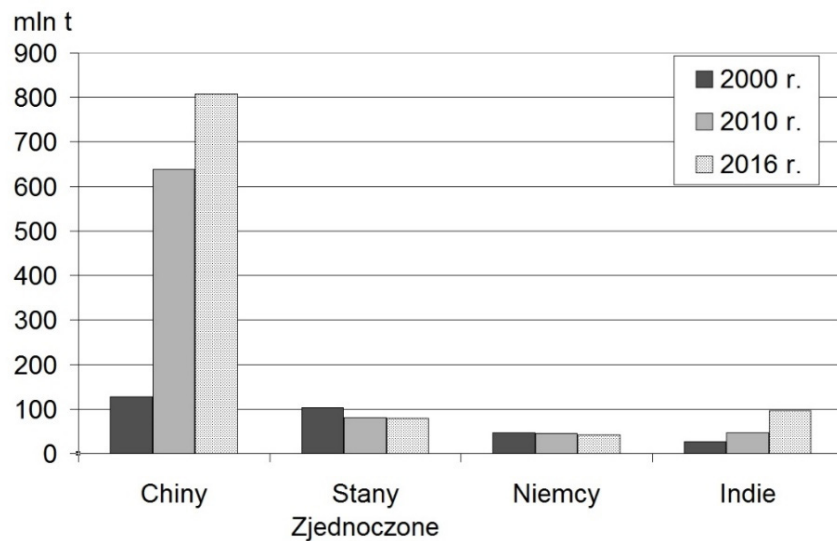
- A. gazoport
- B. fabryka papieru
- C. fabryka samochodów
- D. huta metali kolorowych
- E. kombinat petrochemiczny

Miasto	Numer miasta na mapie	Obiekt gospodarczy (wpisz literę)
Legnica		
	1	
Świecie		

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.	27.	28.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 29. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono zmiany w produkcji stali surowej w wybranych krajach świata w latach 2000–2016.

a) Na podstawie wykresu sformułuj wnioski dotyczące zróżnicowania zmian wielkości produkcji stali surowej w XXI w. w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego.

.....

.....

b) Podaj główną przyczynę zmian wielkości produkcji stali w Chinach po 2000 roku.

.....

.....

Zadanie 30. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A, B albo C oraz jej uzasadnienie spośród 1–3.

Największą pracę przewozową w tonokilometrach, w porównaniu z innymi rodzajami transportu, wykonuje na świecie transport

A.	morski,	ponieważ charakteryzuje się	1.	wysokim ciężarem własnym i stosunkowo niską średnią prędkością.
B.	kolejowy,		2.	najwyższą średnią odległością przewozu i dużą masą przewożonych towarów.
C.	samochodowy,		3.	większym niż inne rodzaje transportu średnim zużyciem paliwa.

Zadanie 31. (2 pkt)

Żeglugę kabotażową prowadzą m.in. Japonia, Indonezja, Filipiny oraz Brazylia, Australia i Chile.

Podaj po jednej przyrodniczej przyczynie rozwoju żeglugi kabotażowej, innej w każdej z podanych poniżej grupach państw.

Japonia, Indonezja, Filipiny:

.....

.....

.....

Brazylia, Australia, Chile:

.....

.....

.....

Zadanie 32. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono według wybranych regionów świata PKB ogółem i PKB na 1 mieszkańca w 2016 r.

Region	PKB (mld USD)	PKB na 1 mieszkańca (USD)
A	2 143	1 752
B	20 163	56 228
C	1 536	38 561
D	19 027	25 596
E	27 539	6 172

Na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny 2018*, Warszawa 2018.

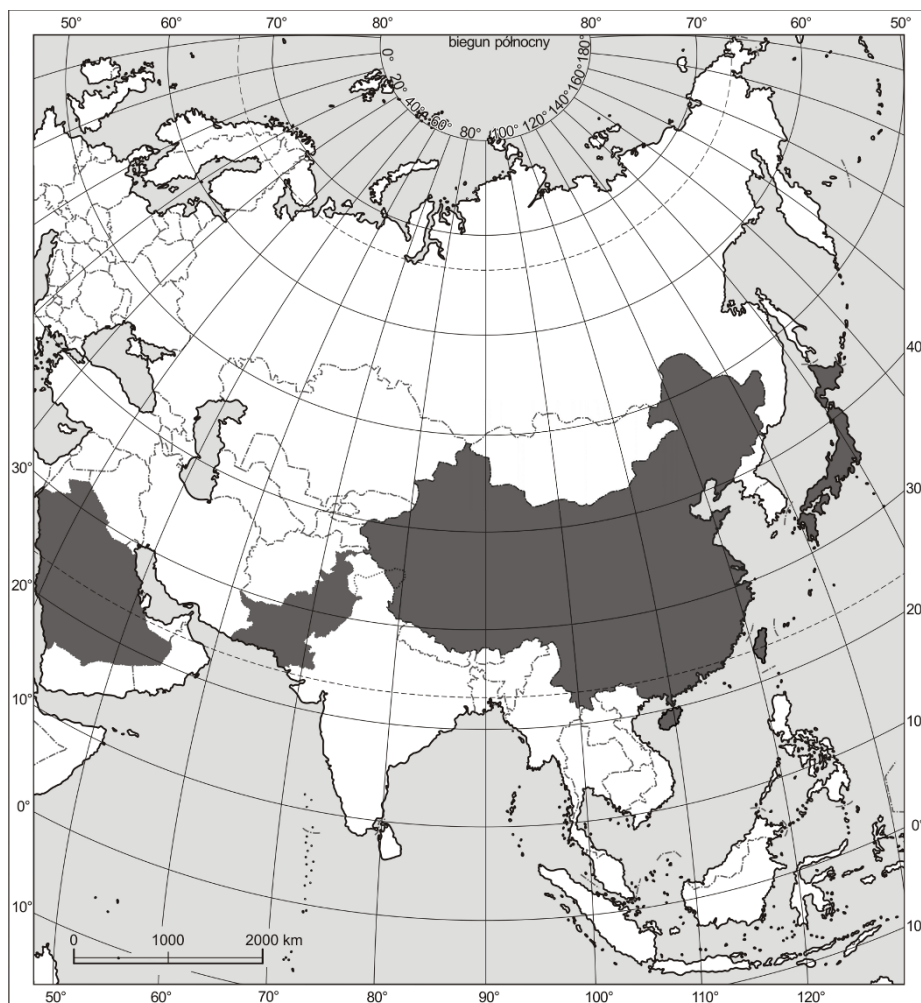
Uzupełnij poniższe zdanie.

Do Australii i Oceanii odnoszą się informacje podane w wierszu tabeli oznaczonym literą, a informacje dla Azji podano w wierszu tabeli oznaczonym literą

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	29a)	29b)	30.	31.	32.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 33. (1 pkt)

Na mapie zaznaczono cztery wybrane państwa Azji.

Na podstawie: *Atlas geograficzny dla szkół ponadgimnazjalnych*, Warszawa 2012.

W tabeli przedstawiono strukturę PKB według sektorów gospodarki w 2017 r. dla trzech państw spośród czterech zaznaczonych szarą barwą na mapie.

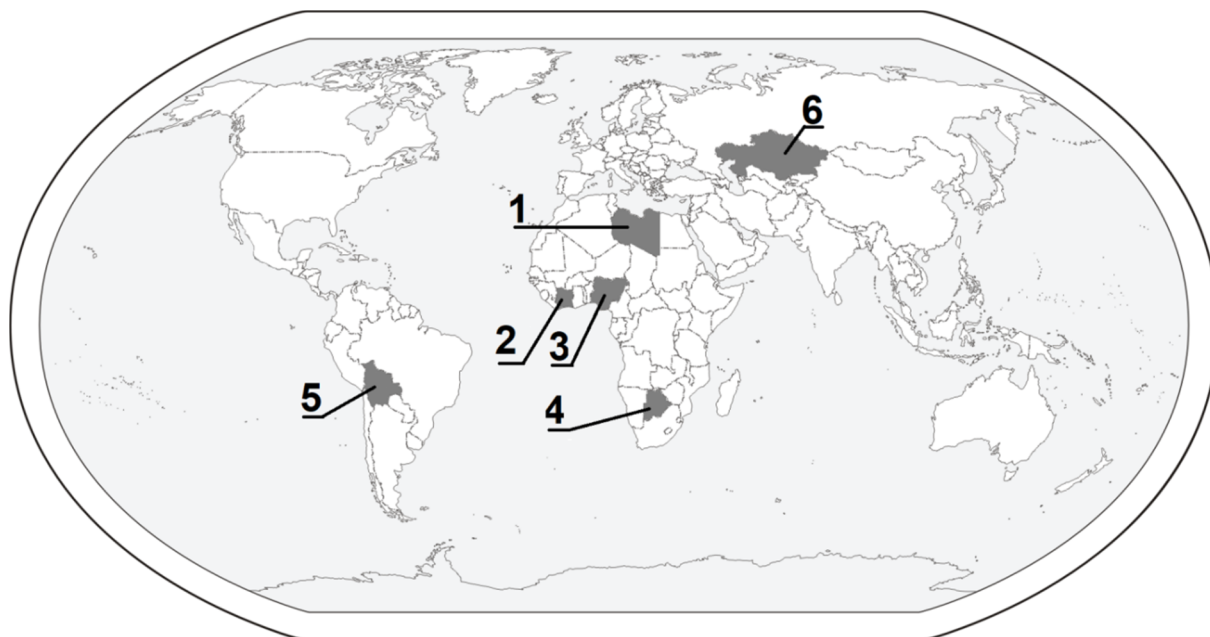
Uzupełnij tabelę. Wpisz we właściwych wierszach państwa, które charakteryzowały się podaną strukturą PKB. Dobierz państwa z zaznaczonych na mapie.

Lp.	Państwo (wpisz nazwę)	Rolnictwo, leśnictwo rybołówstwo (%)	Przemysł i budownictwo (%)	Usługi (%)
1.	Chiny	7,9	40,5	51,6
2.		2,6	44,2	53,2
3.		1,1	30,1	68,7

Na podstawie: www.cia.gov

Zadanie 34. (2 pkt)

Na mapie świata numerami 1–6 oznaczono wybrane państwa.

W tabeli przedstawiono udział głównych towarów w eksporcie trzech wybranych państw spośród zaznaczonych na mapie.

Udział głównych towarów w eksporcie państwa		Państwo	
		nazwa	numer na mapie
A	ropa naftowa – 93% kakao – 1%		
B	diamenty – 82% koncentraty niklu – 5%		
C	kakao – 42% owoce i orzechy – 10%		

Na podstawie: *Male tablice geografía*, Warszawa 2017.

Uzupełnij tabelę. Dobierz z wymienionych poniżej nazwy państw charakteryzujących się podanym w tabeli udziałem głównych towarów w eksporcie. Wpisz numery, którymi te państwa oznaczono na mapie.

Boliwia

Botswana

Kazachstan

Libia

Nigeria

Wybrzeże Kości Słoniowej

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	33.	34.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 35. (1 pkt)

Wyjaśnij, jaka korzyść i jakie zagrożenie dla rozwoju gospodarki danego państwa mogą wynikać z bardzo wysokiego udziału produktów rolnych w jego eksporcie.

Korzyść:

.....

.....

.....

.....

Zagrożenie:

.....

.....

.....

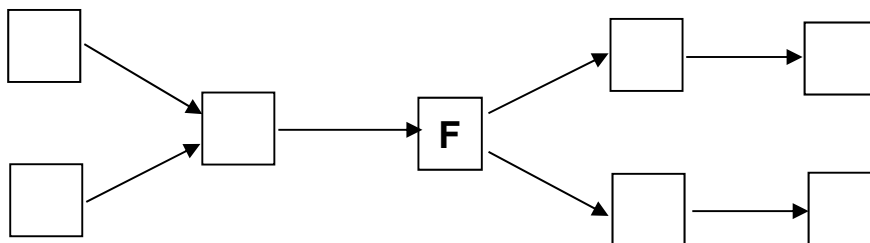
.....

Zadanie 36. (1 pkt)

W latach 50. XX Jezioro Aralskie miało powierzchnię 68 tys. km² i było czwartym pod względem wielkości jeziorem na świecie. Obecnie zajmuje obszar około 7 tys. km², czyli około 10% pierwotnej powierzchni.

Uzupełnij poniższy model przedstawiający wybrane przyczyny i skutki zaniku Jeziora Aralskiego. Wpisz we właściwe miejsca odpowiednie litery.

- A. Zwiększenie zasolenia wód Jeziora Aralskiego.
- B. Zmniejszenie zasilania Jeziora Aralskiego wodami słodkimi.
- C. Zasolenie gleb w wyniku przenoszenia przez wiatr słonego pyłu.
- D. Zwiększenie wykorzystania wód Amu-darii i Syr-darii do nawadniania pól bawełny.
- E. Zamieranie życia biologicznego jeziora.
- F. Obniżenie poziomu Jeziora Aralskiego.
- G. Wywiewanie soli z odsłoniętego dna jeziora.
- H. Susze w latach 1974–1975 i 1982–1986.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	35.	36.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

